

28.6.2021

VN/1162/2021

VN/1162/2021-STM-13

Ympäristöministeriölle

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö

STM; Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden markkinavalvontaa koskevien säädösten muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden markkinavalvontaa koskevien säädösten muuttamiseksi.

Esityksellä on tarkoitus muuttaa ympäristönsuojelulain (527/2014), jätelain (611/2011) sekä EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) säännöksiä siltä osin, kuin markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 (jälj. *markkinavalvonta*-asetus) toimeenpanemiseksi on tarpeellista. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla hyödyntämällä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016, jälj. *markkinavalvontalaki*). Hallituksen esityksellä lisätään markkinavalvontalain soveltamisalaan yhteensä 11 ympäristöministeriön hallinnonalan tuoteryhmää. Näistä tuotteista säädetään ympäristönsuojelulaissa, jätelaissa ja EU-ympäristömerkkilaissa sekä niiden nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa. Jatkossa näitä tuoteryhmiä koskevaan markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalain sääntelyä. Lisäksi jokaiselle tuoteryhmälle nimetään laeissa markkinavalvontaviranomainen.

Esityksen tavoitteena on saattaa ympäristönsuojelua koskevien tuotesäädösten markkinavalvontaa koskevat velvoitteet markkinavalvonta-asetuksen mukaisiksi. Lisäämällä ympäristöhallinnon tuotteita koskevat säädökset markkinavalvontalain soveltamisalaan, yhdenmukaistetaan ja tehostetaan markkinavalvontaa kansallisesti myös ympäristöhallinnon tuotteiden osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö on muiden vastuuministeriöiden ohella osallistunut työ- ja elinkeinoministeriön EU:n markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon koordinoitua varten asettaman markkinavalvontasääntelyn koordinaatioryhmän työskentelyyn.

Sosiaali- ja terveysministeriö on olennaisessa määrin työkäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden kuten koneiden ja henkilönsuojainten toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen, ja lisäksi markkinavalvontaa tekevät myös viisi aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualuetta. Työsuojelun vastuualueet selvittävät tuotteiden vaatimustenmukaisuutta toimivaltansa puitteissa. Sosiaali- ja terveysministeriö on työkäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden markkinavalvonnassa viranomaistaho, joka tekee päätökset muun muassa teknisten laitteiden markkinoilta ja käytöstä poistamisesta taikka markkinoille luovuttamisen rajoittamisesta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Esitysluonnoksessa esitetään muutoksia ulkona käytettävien laitteiden melupäästöjen markkinavalvontaan sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten vastuisiin. Esitysluonnoksessa esitetään ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi mm. uusi markkinavalvontaviranomaisia koskeva 24 a §, jonka 4 momentin mukaan työsuojeluviranomaiset toimisivat 217 §:n 2 momentin nojalla annetun ulkona käytettävien laitteiden melupäästöjä koskevan valtioneuvoston asetuksen (621/2001, jälj. *laitemeluasetus*) mukaisina markkinavalvontaviranomaisina, kun laitteita on tarkoitus käyttää työskentelyvälineinä. Myös markkinavalvontalain 4 §:ään esitetään lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan työsuojeluviranomaiset ja kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) tarkoitetut valvontaviranomaiset olisivat kyseisessä laissa tarkoitettuja markkinavalvontaviranomaisia ympäristönsuojelulain 24 a §:n 4 momentin mukaisten tuotteiden osalta. Esitysluonnoksen perustelujen mukaan jatkossa hallituksen esityksessä tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvonnasta vastaisivat siis nimenomaisesti markkinavalvontaviranomaisiksi nimetyt viranomaiset, noudattaen toiminnassaan markkinavalvontalain sääntelyä.

Nykyisellään edellä mainittua ulkona käytettävien laitteiden melupäästöjen valvontaa toteutetaan laitemeluasetuksen 8 §:n mukaisesti työsuojeluviranomaisten toiminnassa seuraavasti: mikäli aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue tai sosiaali- ja terveysministeriö havaitsee teknisen laitteen vaatimustenmukaisuutta selvittäessään, että laitemeluasetuksen säännösten vastaisia laitteita on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön, ilmoitetaan tästä asianomaiselle ELY-keskukselle, joka taas saattaa asian tahollaan toimivaltaisena viranomaisena toimivan ympäristöministeriön tietoon mahdollisia markkinavalvontatoimenpiteitä varten.

Markkinavalvontaviranomaisina toimivat työsuojeluviranomaiset (aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet sekä sosiaali- ja terveysministeriö) eivät siis nykyisellään hoida työikäyttöisten teknisten laitteiden osalta *laitemeluasetuksen mukaista markkinavalvontaa* muilta osin kuin edellä kuvatulla havaintojen jälkeen tehtävällä ilmoitusmenettelyllä ELY-keskukseen. Työsuojeluviranomaisten tehtäviin ei nykyisellään kuulu tehdä esimerkiksi kieltopäätöksiä koskien laitemeluasetuksen säännösten vastaisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamista. Esitysluonnoksessa ehdotetun perusteella näin kuitenkin olisi jatkossa. Huomionarvoista on se, ettei luonnoksessa esitettyä työsuojeluviranomaisten valvontatehtävien tosiasiallista laajentamista ole kuitenkaan tarkemmin selostettu esitysluonnoksen perusteluissa kuten viranomaisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, ettei sitä ole kuultu ennen nyt käynnissä olevaa lausuntokierrosta käsiteltävänä olevan esitysluonnoksen sisältämistä muutoksista laitemeluasetuksen markkinavalvontakenttään sekä viranomaisten tehtäviin.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että tällä hetkellä työikäyttöisten teknisten laitteiden markkinavalvonnassa sovelletaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) sisältämää toimivaltasääntelyä, jossa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ja ministeriölle on tarkoin rajatut roolit. Ehdotettu sääntely sekoittaisi näitä rooleja. Esitysluonnoksen mukaan esityksellä työsuojeluviranomaiselle säädettävien uusien laitemeluasetukseen liittyvien markkinavalvontatehtävien hoitamisessa sovellettaisiin markkinavalvontalakia sekä joiltain osin ympäristönsuojelulakia. Tällaisen valvontasääntelyn jakautumisen useaan eri säädökseen voidaan katsoa olevan hyvin ongelmallista työsuojeluviranomaisten nykyisin sovellettavana olevan markkinavalvonnan säädöskokonaisuuden kannalta ja se ei olisi käytännön valvontatoiminnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei edellä todettujen sääntelyyn liittyvien ongelmien vuoksi pidä mahdollisena laitemeluasetuksen mukaisen markkinavalvonnan siirtämistä työsuojeluviranomaisten eli työsuojelun vastuualueiden sekä sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Lisäksi näkemykseen vaikuttaa se, että työsuojeluviranomaisen vastuulle kuuluva työsuojeluvalvonta sekä työikäyttöisten teknisten laitteiden markkinavalvonta tähtäävät työnteon turvallisuuden takaamiseen, kun ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluva ulkona käytettävien laitteiden melupäästöjen torjumisen sääntelyn ja valvonnan lähtökohta taas on selkeästi ympäristönsuojelussa. Tämän voidaan katsoa vähentävän entisestään hallinnonalojen tehtävien selkeyttä. Lisäksi esitysluonnoksessa esitetyt muutokset valvontaviranomaisten tehtäviin ja vastuisiin olisivat edellyttäneet selkeää resurssien osoittamista työsuojeluviranomaisten toimintaan markkinavalvontatehtävien tosiasiallisen toteuttamisen mahdollistamiseksi sekä muun muassa riittävän asiantuntemuksen takaamiseksi.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Hallitussihteeri

Mari Leinonen